

ΣΚΙΤΣΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΟΥ

ΤΑ ΞΥΛΑΡΑΚΙΑ ΤΗΣ ΒΑΓΙΑΣ

ΑΝΑΣΤΑΤΟ ὅλο τὸ χωριό, ἀπὸ τὰ Λειβάδια ὡς κάτω στὴ θάλασσα, κι' ἀπὸ τὴν Ὀργιάκα ὡς τὴν Παπαδέλα πέρα. Κλέψανε τῆς Ἀγγέλας τὸ μεσοφούσανο! ἄσπρο σὰν τὸ κρῖνο κι' ὀλοκέντητο, ἄβαλτο ἀκόμα κι' ἀχνόλοστο, μπουγαδιασμένο κι' ἀπλωμένο στὸν ἥλιο, πάει, χάθηκε, φτερά, θαρρεῖς, ἔκαμε κι' ἐπέταξε, λεπτὸ κι' ἀραχνούφαντο καθὼς ἦτανε. Μεγάλο ζήτημα σ' ὅλων τῶν θηλυκῶν τὰ στόματα· ἄλλοσουσουμιαστες ὅλες καὶ ψιθυρίζανε· μὰ καμμιὰ δὲν κοιτοῦσε νὰ πῇ, ἔτσι παστρικά. Δὲν ἦτανε δὰ καὶ λίγο πρᾶμμα, ἔτσι στὰ καλά καθούμενα καὶ μέρα μεσημέρι, νὰ λιγοστέψη τὸ προικιό της, ἔστω καὶ κατὰ μίαν μονάδα! Ἐξαφνα, μέσα ἀπὸ τὰ πολλὰ κρυφομιλήματα, καὶ μιὰ φωνὴ παρηγορήτρα· κούστηκε — «Νὰ βάλουμε τὴ Βάγια νὰ μᾶς κᾶν τὰ μάγια της! Αὐτὴ θὰ μᾶς φανερώσῃ τὴ κλέφτρα!»

Ἦτον κοντὴ, πολὺ κοντὴ, ἡ μακαρίτισσα ἡ Βάγια. Κάποτε, γιὰ νὰ τὴν πειράζω, γονάτιζα δίπλα της καὶ μόλις τὸ ὀλάσπρο κεφαλάκι της ἔφθανε στὸ πηγούνι μου· ἄλλοτε πάλι στεκόμουνα τεντωμένος κι' ὀλόρθος μπροστά της καὶ τῆς μιλοῦσα σιγά-σιγά· ἀπὸ τόσο ὕψος ποῦ νὰ φθάσῃ ἡ φωνή μου στ' αὐτιά της! Τί τᾶθελες ὅμως, ὅσο μπόγι τῆς ἔλειπε, τόση ξυπνάδα εἶχε καὶ πονηράδα στὰ μικρούτσικα καὶ βαθουλά της μάτια. Ἐάν της ἔλεγες καὶ νὰ τὴν πειράξῃς, ἐστέκετο, σὲ κυττοῦσε κατάμματα, ἐδιάβαζε, θαρρεῖς, στὴν καρδιά σου, καταλάβαινε τί ταμπάκο φουμάρεις, κι' ἀναλόγως ἔπαιζε κι' ἐκείνη μαζί σου ἢ σ' ἀφοστόμωνε μ' ἓνα της λόγο. Ἡ καρδιά της, γεμάτῃ ἀγάπῃ κι' ἀφοσίωσιν στὸν πλησίον, ἦταν ὅλη καλωσύνη παιδιὰ, ἔθρεψε κι' ἀνά-ἄλλον· κι' ἐπειδὴ δὲν εἶχεν ἀποκτήσει παιδιὰ, ἔθρεψε κι' ἀνά-ἄλλον· πολλὰ-πολλὰ ψυχοπαῖδια, τὰ μεγάλωσε μὲ ὅλη της τὴ φτώχεια, τάποκατάστησε ὅσο μπορούσε καὶ σήμερα ἀκούει σχωρέματα ἀπὸ τόσα καὶ τόσα παιδιὰ καὶ ἐγγόνια. Νά, χριστιανὴ μιὰ φορὰ, ποῦ μὲ τὰ χέρια της, τὰ καλά της τὰ ἔργα, ἀνοῖξε μοναχὴ της τοῦ Παραδείσου τὸ δρόμο!

Καὶ τί καλὸ δὲν περνοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι της! Προξενήτρα σ' ὅλα τὰ ἀρραβωνιάσματα, τὰ κατάφερνε νὰ συμβιδᾷ «δουλειὰς μὲ φούντες» ποῦ λέει ὁ λόγος, κι' αὐτὴ πρώτη θάπινε τὸν

πρῶτο κεντηδιάτικο καφέ ἀπὸ τῆς νύφης τὸ χέρι. "Ἦθελες νὰ μοιράσῃς κουφέτα τοῦ γάμου; Φωνάξετε ἀμέσως τὴ Βάγια. "Ἦθελες νὰ κάνῃς τοῦ παιδιοῦ σου τὴ βάφτιση; Τρεχάτε ἀμέσως στὴ Βάγια. Κοιλοπονοῦσε καμμιὰ ἐτοιμόγεννη; Τὰ μεσάνυχτα γρήγορα ἡ Βάγια νὰ ἔλθῃ. Μάλλονε καμμιὰ γυναῖκα μὲ ἄλλη καὶ δὲν προφταίνανε στὸν καυγᾶ νάραδιάσουν ὅλα τὰ

«... Κάποτε γιὰ νὰ τὴν πειράζω,
γονάτιζα ἔμπρός της...»

ἦτο τῆς κουζίνας ἡ ἐφεδρεία κι' ἄς τολμοῦσε κάνεις νὰ τῆς πῇ ἓνα λόγο,μποροῦσε νὰ σοῦ βγάλῃ τὰ μάτια.

Μὰ μήπως μονάχα στοὺς ψυχικοὺς πόνους συμπονοῦσε τῶν ἄλλων; Μεγάλο θὰ εἶχατε λάθος, ἂν σᾶς περνοῦσε τέτοια ἰδέα. Ἔκανε καὶ τὴ γιάτρισσα, κάποτε καὶ τὴ μάγισσα ἡ θεία Βαγιούδα. Ὅποια εἶχεν ἀκρίθο στὸ μάτι ἢ ἀνῆλιο στὸ χέρι ἢ κάλο στὸ πόδι, θὰ ἔτρεχε στὴν ἐπιστήμη τῆς Βάγιας· κι' ἐκεῖνη, καμαρωμένη γιὰ τὴν τέχνη της, μ' ἓνα δύο μάγια καὶ ξόρκια της τὰ ἀήτευε καὶ χανόντανε, καθὼς λέγουν ὅσοι εἶχαν τὴν τύχη νὰ τοὺς γιαιτρένη μὲ τὰ διαβάσματα καὶ τῆς μάγισ. Πόνεμα, καλαγκάθι ἢ μούρη, σὰν εἶχε κανένας, πάλι στῆς πολύξερης Βάγιας τὴ χειρουργικὴ θὰ κατάφευγε, θὰ ξαπλώνετο σὲ καμμιὰ πεζοῦλα τῆς αὐλῆς της καὶ ἡ κυρά Βάγια, μὲ σοβαρότητα ἑκατὸν Γερουλάνων, θὰ τῶσχιζε ὄχι σὰν τοὺς γιαιτροὺς τοὺς ἀθεόφοβους, ἔλεγε, πού πάνε στῆς Γαλλίης καὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ μαθαίνουν νὰ σὲ πονοῦν μὲ τὸ νυστέρι ἀλύπητα, ἀλλὰ θάκοβε ἀπὸ λεμονιά μία τσέντα καὶ μ' αὐτὴ περίφημα θὰ τέλειωνε τὴ δουλειὰ της! Μὰ κι' ἂν τύχαινε κάποτε νὰ γυρίσῃ τὸ βγαλτό σου σὲ γάγγραινα καὶ νὰ πάγῃς νὰ βρῇς τὸν παπποῦ σου, Θεὸς φυλάξῃ νὰ φταίῃ ἡ Βάγια! Τί νὰ σοῦ κάνῃ, παιδάκι μου, κ' ἡ γιαιτρικὴ μου, ποῦ εἶχε σωθῇ τὸ λάδι ἀπὸ τὸ καντηλί σου! Κι' ὄχι στὴ Βάγια, μὰ καὶ στὸ Γῶγο νὰ πῆγαινες, δὲν θὰ μποροῦσες νὰ τὴ γλυτώσῃς. Πόσο φρόντιζε γιὰ τὴν ὑγεία της, τὸ θυμοῦνται ὅλοι καὶ

ὅλες στὸ χωριό. Τακτικὴ σὲ ὅλα της, τακτικὴ καὶ στὰ θαλάσσια μπάνια· μόλις μεσολογοῦσεν ὁ Μᾶης, ἄφινε πρωῒ-πρωῒ τὴν θερμὴ ἀγκαλιὰ τοῦ γέρου της τοῦ Γιαννάκου, ἔπαιρνε, μωρὲ μάτια μου, τὴν κατιμάδα στὸ χέρι καὶ μιὰ καὶ δύο, μ' ὅλα τὰ ἐννενηντὰ της χρόνια, κατέβαινε στὸ ἀμμονδερὸ ἀκρογιάλι καὶ μαζὶ μὲ δροσάτες κοπέλλες, ἔπαιρνε μιὰ χαρὰ τὸ μπανάκι της.

— Κάτι καὶ σὺ στὰ γεράματα μπάνια μοῦ κάνεις μὲ τὰ κορίτσια, θειὰ Βάγια;

— Αἶ, παιδάκι μου, ἀνακατεύομαι κι' ἐγὼ μὲ τὰ γαργαλδέρικα, γιὰ νὰ τὰ φυλάγω ἀπὸ βάσκανο μάτι, ποιὸς δὰ ξέρει κι' ὅλας, μπορεῖ νὰ κολλήσω κι' ἐγὼ λιγάκι ἀπὸ τὰ νεῖατά τους.

Ἄν ρωτᾶτε καὶ γιὰ τὸ τούρκικο λουτρό, ἐκεῖ δὰ ἦταν κι' ἂν ἦταν ποῦ γενοῦταν χαλασμός κόσμου μὲ τὰ πειραχτικὰ ἀστεῖα τῆς Βάγιας· στὴν κάθε κοπέλλα, θᾶλεγε ποιόναν θὰ πάρῃ καὶ... καταλαβαίνετε πιά! Εἶχε κι' αὐτὸ τὸ χάρισμα ἢ μακαρίτισσα: ἔκαμνε συχνὰ μακροβούτια στὸ πυκνὸ κι' ἀγνώριστο σκοτάδι τοῦ μέλλοντος πότε ρίχνοντας τὰ κουκκιά καὶ τὰ χαρτιά καὶ πότε κάνοντας τὴν μάντισσα, σὰν τὴν ἀρχαία Πυθία.

Ἀφίνω ποῦ κάθε πεθαιμμένος ἀπὸ τὰ χέρια της πρῶτα θὰ περνοῦσε γιὰ σαβάνωμα καὶ μοιρολόγιασμα καὶ ξέβγαλμα κ' ὕστερον θὰ τὸν παράδινε σύζυλο τὸν κακομοίρη στὸν νεκροθάφτην ἀντρούλη της, τὸν πολύξερο καὶ πολυτεχνίτη, μὰ καὶ ρημοσπίτη Γιαννάκο!

* *

Ὅστοςο βούιζε τὸ σούσουρο γιὰ τῆς Ἀγγέλας τὸ μεσοφού-στανο, ὥς ποῦ πήγανε τὰ χαμπάρια καὶ στὴ Βαγιούδα. Μιὰ καὶ δύο, τὰ μάγια σ' ἐνέργεια.

— Σῶπα, καϋμένη Ἀγγέλα, κι' ἐγὼ, ὥς αὔριο τὸ πρωῒ θὰ σοῦ φανερώσω τὴν κλέφτρα· νὰ μὴ χαρῶ τὸ Γιαννάκο μου. Τ' Ἀη-Ἀντώνη ἢ φωτιά νὰ μὲ κάψῃ σύρριζι ἂν δὲν σοῦ φέρω τὸ μεσοφόρι σου!

Κι' ὅταν σοῦδινε πιά μιὰ τέτοια ὑπόσχεσι ἡ Βάγια, ἦταν σὰν νὰ βαστοῦσες τὸν Πάπα ἀπὸ τὰ γένεια.

Ἦξερε τοῦ λόγου της ἡ Βάγια, δηλαδή, λογιῶν-λογιῶν μαγικά καὶ ξόρκια καὶ ἄλλα θεϊκὰ κ' ἐξωτικά πράγματα. Μ' αὐτὴ τὴ φορὰ γιὰ τὸ μεσοφούστανο τῆς Ἀγγέλας, σκαρφίστηκε τὸ πλιὸ διαβολεμένο. Παίρνει πέντε κομμάτια ψιλὰ ξυλαράκια, τὰ κόφτει προσεκτικὰ ὅλα ἰσόμετρα, ὥς ἓνα δάχτυλο μάκρος· φωνάζει πέντε λαδικά, ποῦ ὑποψιάζοτανε πῶς κάποια ἀπ' αὐτὲς θάχῃ κάνει τὴ κλεψιά καὶ τῆς ἀρχίζει:

— Ἐλα ἐδῶ σὺ, Ἀμερσοῦδα, πάρε αὐτὸ τὸ ξυλαράκι τῆς ἀπιδιᾶς· καὶ σὺ, παστορικὴ Βασιλική, πάρε αὐτὴ τὴ βυσσινιά. Ἐσύ, Ἐλενίτσα, πάρε αὐτὴ τὴν ἐλῆά· ἔ, σὺ Δημητρούλα, πάρε αὐτὸ τὸ κομματάκι τῆς δάφνης· σ' ἐσένα, κυρὰ Μαριγώ, ποῦμεινες τὸ ὑστερνὴ, δίνω αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς μηλιάς. Ἀνοίχτε, καὶ-καὶ ὑστερνὴ, δίνω αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς μηλιάς. Ἀνοίχτε, καὶ-μένες, καλὰ τὰ μάτια σας! Μιὰ ἀπὸ σᾶς, τὸ ξέρω σίγουρα, ἐσοῦ-

φρωσε τὸ μισοφόρι τῆς Ἀγγέλας. Ξέρω πῶς ὅλες σας θὰ μοῦ κάμετε τ' ἀρνί, ἢ καθεμιὰ σας θά'ρνηθῇ τὴν κλεψιά, ἀλλὰ ἔννοια σας καὶ θὰ φανερωθῇ μονάχη της. Τὰ ξυλαράκια ποῦ σᾶς ἔδωκα, εἶνε ὅλα ἰσόμετρα· θὰ τὰ κρατᾶτε ὅλες ἀπόψε στὸν κόρφο σας κι' αὐριο πρωῒ-πρωῒ θὰ μοῦ τὰ φέρετε. Ὅποια ἔκλειψε τὸ μισοφόρι, τὸ ξυλαράκι της θά'ναι ὡς τὸ πρωῒ ἓνα δάχτυλο μακρύτερο κι' ἄλλοι στὴ μοῖρα της! Τὰ ξυλαράκια τᾶχω μαγεμμένα καὶ

«... ἂν ῥωτᾶτε γιὰ τὸ τούρκικο λουτρό, ἐκεῖ ἦταν χαλασμός κόσμου...»

διαβασμένα στὴ χάση τοῦ φεγγαριοῦ καὶ τὴν ὥρα ποῦ λαλοῦν τὰ ὀρνίθια. Κ' αὐτὰ θὰ μολοήσουν ξάστερα τὴν ἀλήθεια!

Αὐτὰ εἶπε ἡ Βάγια κι' ἄρχισαν ὅλες νὰ ὀρκίζονται καὶ νὰ κατελυῶνται πῶς δὲν ξέρουν τίποτα γιὰ τὸ μεσοφούσαντο τῆς Ἀγγέλας, μπᾶ θεὸς φυλάξοι, τέτοια ἁμαρτία!

— Καλά, καλά. Αὐριο θὰ ξεδιαλύνῃ τὸ πρᾶμμα.

Ἐκεῖνες, πήρανε τὰ ξυλαράκια κι' ἦν πέντε, καὶ δρόμο γιὰ τὰ σπίτια τους. Ἐβράδυνασεν ἡ μέρα καὶ σὰν ἦλθε ἡ ὥρα, γύρανε κι' ἦ πέντε νὰ κοιμηθοῦνε. Μὰ μονάχα στὴς Μαριγῶς τὰ βλέφαρα ὁ ὕπνος δὲν κολλοῦσε καθόλου. Τὰ μάτια της ὀρθάνοιχτα κι' ὅλο συλλογίζότανε. Ἐννοιωθε τρικυμία μέσα στὸ κεφάλι της. Βασάνισε χίλιες φορὲς τὸ μυαλό της καὶ στὸ τέλος, περασμένα τὰ μεσάνυχτα, πετάχτηκε ὀλόρθη ἀπὸ τὸ στρῶμα της, ξέσπασε σ' ἓνα γέλιο σατανικὸ πῶς θὰ τὴ πουλήσῃ γιὰ πράσινο χαδιάρι τῇ Βάγια μὲ τὴν σκέψι ποῦ κατέβασε τὸ ξερό της, ἔβγαλε τὸ ξυ-

λαράκι από τὸν κόρφο της καί, μ' ἓνα μαχαῖρι, τὸ κόντηνε ἓνα δάχτυλο. Ξαναπλάγιασε μὲ ἀνάλαφρη τώρα συνείδησι καὶ κοιμήθηκε τὸν ὕπνο τοῦ δικαίου. Θὰ τὰ κατάφερνε μιὰ μορφή, τὸ μεσοφούστανο θάμμενε γιὰ πάντα στὸ σεντοῦκί της.

Ξημέρωσεν ἡ φοβερὴ ἡμέρα τῆς κρίσεως καὶ ἡ ἀγωνία ἦτο ζωγραφισμένη εἰς ὅλων τὰ πρόσωπα. Πεταχτές, ἡ μιὰ μετὰ τὴν ἄλλη, ἔφθασαν στὸ παλαιό-σπιτο Κάρακα, τὸ χωρὶς πόρτες καὶ παράθυρα κι' ἀκεραμίδωτο ἀρχοντικὸ τῆς κυρὰ-Βάγιας, ἡ πέντε γυναικοῦλές μας, ἡ Ἀμερισοῦδα, ἡ Δημητροῦλα ἡ περήφανη, ἡ ὡμορφή Ἐλενίτσα, ἡ Βασιλική, καὶ τελευταία, πειὼ θαρρετὴ καὶ κορδωμένη, ἡ κυρὰ-Μαριγῶ, τῆς Ἀγγέλως ἡ καλὴ γειτόνισσα. Βγάζουν ὡμορφα-ὡμορφα τὰ ξυλαράκια τῶν καί, ξεστὰ ἀκόμα ἀπὸ τὸν κόρφο τῶν, στὴ μάγισσα τῇ Βάγια τὰ παράδωσαν, κι' αὐτὴ μὲ σοβαρότητα σὰν νὰ ἦταν ὁ σοφὸς Σολομών, τὰ πῆρε, γύρισε ἀπ' τὴν ἄλλη τὴ μεριὰ νὰ τὰ κυττάξῃ κρυφά, νὰ μὴ 'δοῦν τάχα τὸ μυστικὸ της, τὰ ἔβαλε τὸ ἓνα κοντὰ στ' ἄλλο, μὰ κανένα δὲ βρέθηκε μακρύτερο· μονάχα τῆς Μαριγῶς ἦτανε κοντύτερο!

— Πηγαίνετε, σεῖς ἡ ἄλλες! εἶπε ξαναγυρίζοντας ἡ Βάγια. Ἐσύ, Μαριγῶ, κάτσε... κάτι νὰ σοῦ πῶ!...

Κόκκαλο ἡ καῦμένη ἡ Μαριγῶ. Κόπηκε ἡ φωνὴ της. Λυθῆκαν τὰ γόνατά της. Θόλωσαν τὰ μάτια της!

Ἄχ! κακομοῖρα Μαριγῶ. Μοναχὴ σου, μὲ τὰ ἴδια σου τὰ χερὰκια, ἔσκαψες τὸ λάκκο σου καὶ χαντακώθηκες!

(Μιτυλήνη, Ἰούνιος 1914)

ΠΑΝΤ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ

«... Κόκκαλο ἡ καῦμένη ἡ Μαριγῶ.»

Εἰς κακοπληρωτὴν χρεώστην τῆς ὀδοντοστοιχείας του

Δὲ φταῖς ἐσύ, φταίει ὁ κοντὸς ὁ ὀδοντογιατρός,
ποῦ δυὸ μασσέλες βερσεσὲ σοῦ ἔβαλε νὰ τρώς.
Τώρα δὲ φτάνει ποῦ τοῦ τρώς μαζί καὶ τὸν παρὰ του,
παρὰ ἀγοριεῦς τριζόντας τὰ δόντια... τὰ 'δικά του!

ΣΑΤΑΝΑΣ